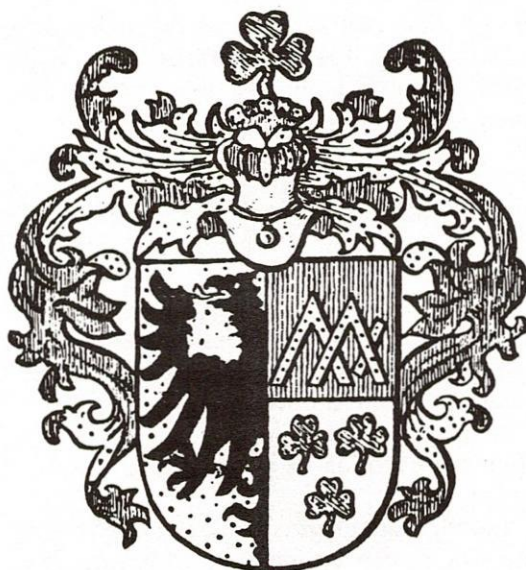

Negenentwintigste jaargang nr. 4

juli/augustus 1977.

DE NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

De beste doktoren ter wereld zijn:
dokter Matig, dokter Rustig, dokter Vrolijk.

SAMENSPEL

Hebt u wel eens een flinke steen op de voorruit voor uw auto gehad? Ineens is er geen zicht meer, maar een glinsterend mozaïek.

Automobilist, gij hebt niet gelet op het bordje: „Opspattend grint. Veilige snelheid 15 kilo”.

Van 100 en meer de motor op 15 te laten teruglopen, is in gedachten van de automobilist „gekkemanswerk”.

Met een gangetje van 70 km zal het wel gaan. En een ander meent met 80 het wel te kunnen volbrengen. En de gevolgen?

Wij mensen (dus niet alleen de automobilist) gaan met ons eigen gangetje door het leven. Vraag eens aan tien mensen wat de mooiste jaren van hun leven waren en je zult tien verschillende antwoorden krijgen. Vraag ook eens wat de beste jaren waren. En weer verschijnt een regenboog van antwoorden. Vraag eens hoe ze denken over de tegenwoordige inflatie, over staking (dat men een „recht” noemt), en men krijgt weer een staalkaart van antwoorden.

Verscheidenheid!

Er wordt tegenwoordig wel gepraat over gebrek aan stijl. De levensstijl is in de afgelopen jaren „afgebroken”, in naam van recht. En het resultaat?

ZOMER 1977.

Ik zie bloemen, groot en klein in verschillende kleuren. Wat een verscheidenheid! Verscheidenheid en toch in de natuur een eenheid. En zou het, ons mensen, niet aan een eenheid ontbreken?

Vader en moeder in het gezin.

Werkgever - werknemer in fabriek of werkplaats.

Organisaties.

Verscheidenheid is goed, maar er moet ook een eenheid zijn - samenspel -. Zoals een symfonie-orkest een weerspiegeling is van samenspel. Wat een verscheidenheid in instrumenten en toch als het goed is „samenspel”.

Stel het geval dat men samenspel verwaarloosde en de grote trom sloeg telkens, boem-boem, of men haspelde: Beethoven-Schubert-Mozart door elkander heen, dan kon het orkest wel naar huis gaan.

Stijl, nieuwe stijl is goed, ook in de muziek, maar dan ook in een goed samenspel.

Onze tijd kenmerkt zich in „schipperen”, „bijsturen” en „bijpassen”. En meer en meer worden we bedreigd door voortziakende inflatie en werk-

loosheid. Kwalen verergeren in plaats dat de wonden genezen. Er moet samenspel zijn, tussen specialisten en leken. Laten wij maar muziek maken, muziek beluisteren en beoefenen in een goed samenspel. Eerst misschien wat schuchter - maar het kan! Eeuwen geleden is die muziek reeds op 'toon' gezet. Weet u ook door wie?

L A C H E N

Lachen is een vrolijkheids uiting. Men kan hoorbaar lachen maar ook onhoorbaar b.v. „in zijn vuistje lachen”, „heimelijk lachen” of lachen als een b die kiespijn heeft. Wij laten het lachen dikwijls over aan de lachduif. Tussen twee haakjes: (De lachduif wordt wel in kooien gehouden. Zij is inheems in de steppengebieden van Azië en Afrika. Haar kleur is lichtbruin, haar roep „hihihi”! wat op lachen lijkt. In het slordig gebouwde nest legt zij slechts twee eieren. De broedduur bedraagt veertien dagen). Wij leven wel onder verzuring. De Leeuwarder Courant schreef één dezer dagen: „Let eens op de voetgangers, de fietsers voor de stoplichten en de automobilisten in de files, moet toegeven dat blijheid inderdaad niet van hun gezichten afstraalt. Hun gelaatstrekken zijn gespannen, zorgelijk of grimmig. Frisheid en fantasie hebben een kommervol bestaan”.

Een paar weken geleden naderde ik met de auto een zebra. Aan de kant van het trottoir stonden vijf jonge kerels tussen 19 en 21 jaar. Ik kon nog juist op tijd stoppen. Toen staken ze tergend langzaam de zebra over, met grimme gezichten, handen tot vuisten gebald. Ik bleef kalm wachten, maar geloof me, ik had de auto naar de „spuiter” kunnen brengen, als ik iets gezegd had.

Is dit alles niet een staaltje van verzuring? Prof. Albada noemt als oorzaken mede de welvaartsstaat. „De mensen verliezen het zicht op hun rechten. Zij verdwalen in het doolhof van allerlei voorzieningen en voorschriften. Zij lopen stomp op ongrijpbare en onzichtbare bureaucratische en technocratische machten. Men voelt zich tekort schieten of tekort gedaan”. Inderdaad, een gevoel van machteloosheid beklemt en verlamt ons. Onze ideeën verzuren, ook de onderlinge verhoudingen. Verwachtingen worden wel gewekt, maar worden niet verwezenlijkt. Dit alles is een afspiegeling van de zorgelijke gezichten om ons heen. Doktoren zitten met volle wachtkamers. Wij zouden deze wachtkamers ook kunnen noemen: „kamers van verzuring”. De mensen zijn niet elkaar tot steun, maar trachten elkaar de loef af te steken. Alles wat op de markt gebracht wordt, wordt gerangschikt onder een „probleem”. De goede oude toekomstdromen zijn voorbij en de voorspellingen falen. Een voorbeeld?

Nederland zou in het jaar 2000 twintig miljoen inwoners hebben, maar het worden maar amper veertien (Leeuwarder Courant). Het geboortecijfer daalt snel, mede door materialisme. De wereld zal in de komende jaren sterk vergrijzen.

Prof. Th.E. Converse vreest, dat de vergrijzing het tempo van de verandering in de samenleving zal drukken. De wetenschap, die zich boven het christelijk geloof verhief en zichzelf onfeilbaar verklaarde, is een reactie gaande. Men gaat ervan uit, dat de bijbel onfeilbaar spreekt over geschiedenis, heelal en natuur. Dus de schepping in zes dagen en geen ongelovig gepraat meer over die miljoenen jaren.

Terug naar de ware bijbelse wetenschap. Leven, zegt Bürgel, is het grootste wonder dat wij in de natuur ontmoeten en Cotta zegt hieromtrent: Het ontstaan van organische wezens is, evenals de eerste oorsprong van de aardmassa, een onoplosbaar raadsel, waarbij wij ons slechts kunnen beroepen op de ondoorgrondelijke macht van de Schepper.

Dat deze wereld niet aan ons, mensen, haar bestaan te danken heeft, moet eveneens ieder eerlijk mens en iedere onderzoeker toegeven.

Mensapen, maar die dreigen door de beestachtigheid van de mens uit te sterven, voordat hun gedrag volledig is bestudeerd.

Gelukkig, heeft de natuur het lachen nog niet verleerd.

Alles groeit en bloeit. Als we dit zien, zullen wij de zure trekken van ons gezicht vegen en weer „breeduit lachen”.

__

Ingezonden door neef J. Hielkema, Drachten.

In de Kanselarij te Leeuwarden is een akte uit het jaar 1654 gevonden. Daaruit blijkt dat een kleinzoon van

WILLEM WILLEMS DE OUDE

Jacob Meynert L.Z.P. zich in dat jaar in de West bevond en dus deel heeft uitgemaakt van de bemanning van een

„Nederlandsch Oorlogsschip”

of een lid was van een der bezettingen in West-Indië.

*

Bij keizersbesluit (decreet) van Keizer Napoleon I in 1811 moest een ieder een geslachtsnaam aannemen.

Jelmer Willems woonde te Oldeboorn en nam de naam NIJDAM aan.

Siebe Willems, woonde te Oudega en nam de naam Nieuwdam aan.

Hij is de stamvader van het geslacht Nieuwdam.

Siebre, te Oldeboorn liet zich ook als Nijdam inschrijven.

Auke was de grote uitzondering. Hij woonde op Wantinga-Hûs onder Oldeboorn, maar was het meest traditioneel, door voor hem de naam VLEER aan te nemen.

Dit gebeurde op de voor het geslacht VLEER belangrijke dinsdag 17 december 1811.

Hieronder volgt een afschrift van een zeer belangrijk familiedocument.

„Voor ons lid van het gemeente-bestuur als”
„gesommeerde Van Baljuw, benevens het”
„gemeentebestuur van Utingaradeel, waarnemende”
„de Finantiën van Maire in de gemeente van”
„Oldeboorn, kanton Akkrum, Arrondissement”
„Heerenveen, Departement Friesland”
„Gecompareerde zijnde Broeder Auke Willems”
„uit hoofde van der zelfs zukkelachte en ziek-”
„kenlijken omstandigheden, wonende te Oldeboorn,”
„heeft dezelve verklaard, dat hij aanneemt, de naam”,
„VLEER, voor familienaam, dat hij heeft het”
„volgende tal Zonen en Dochters, te weten:”
„Willem, 12 jaar, Johannes, 11 jaar, Hantje 21 jaar, en”
„Gepke, oud 17 jaar, allen wonende te Oldeboorn en”
„heeft deze met ons vertekend den zeventiende december 1811”.

Get. Jelmer Willems Nijdam
M. Luxwolda.

_

Mag ik nog eens uw aandacht vestigen op een door mij uitgegeven gedichtenbundel bevattende 50 gedichten, gebonden en voorzien van een vrolijke omslag.

Voor u, neven en nichten een bijzondere lage prijs van f. 10,— per stuk. Het bedrag even storten op postrekening nr. 82 25 40 t.n.v. Th. Nijdam, Leeuwarden en het boekje wordt u prompt toegezonden.

_

FAMILIEBERICHTEN

Ynsté fan kaarten

1952-4 juny-1977

Tankber fiere wy D.V. sneon 4 juny ús 25ste troudei

JACOB DE VRIES EN AKKE DE VRIES-NIJDAM

Jo binne wolkom fan 4-6 ûre.

yn: Herberge „De Trochreed”.

Boskwei 25

Readtsjerk Fr.

Sjoukje-Everhard

Jaap-Lineke

Minke

Ida

Louwert, Berkenstrj. 46

maei 1977.

GEBOREN:

SANDER ALBERT JOHAN

zoon van NIJDAM-BIERMASZ.

Wommels, 12 juli 1977.

*

Tot onze grote droefheid is heden nog onverwachts van ons heengegaan
mijn lieve vrouw en onze lieve zorgzame moeder, behuwd- en grootmoeder

JACOBA NIJDAM geb. Sinkgraven

in de ouderdom van 68 jaar, geliefde echtgenote van Geert Nijdam.

Eelde, 25 mei 1977

Stofferholtjeweg 9

G. Nijdam

A. Zuiderveld-Nijdam

S.R. Zuiderveld

Paterswolde: J. Bekkering-Nijdam

Gz. Bekkering

Groningen: G. Buscher-Nijdam

E. Buscher

H. Nijdam

H.J. Nijdam-v.d. Mei

Paterswolde: W. Nijdam

T. Nijdam-Harms

G. Nijdam

W. Nijdam-De Snoo

Eelde: A. Nijdam

Vries: A.J. Jansen-Nijdam

A. Jansen

en kleinkinderen

Heden overleed te Groningen onze lieve zuster en tante
MIJNTJE KUIPER
sedert 30 juni 1974 weduwe van Frans Kroese.

Wageningen: G. Nijdam-Kuiper
F.E. Nijdam
Soest: G.N. Kuipers-Nijdam
J. Kuipers
Pieter en Geertruida

Zuidlaren, 9 juni 1977.

*

Plotseling is van ons heengegaan mijn lieve man, onze zorgzame vader en
grootvader
SIJBREN VLEER
op de leeftijd van 69 jaar.

Lemmer, 22 juni 1977
Houtrib 11

A. Vleer-Hoekstra
Leeuwarden: H. Vleer
J.W.M. Vleer de Wreede
Lemmer: J. Vleer
Lemmer: A. Vleer
A.M. Vleer-Sikkes
Astrid

*

Met grote verslagenheid geven wij kennis van het overlijden door een ongeluk bij Sitas Geure (N-Zweden) van ons nichtje

NOOR ALGRA

Wij zullen ons nichtje blijven herinneren als iemand met karakter en stijl,
die zich heeft ingezet voor die dingen die zijn wezenlijk achtte.

Den Haag, 25 juli 1977.

F. Algra-Wynia

*

Hartelijk dank aan allen die de 22ste april als een onvergetelijke dag voor ons hebben gemaakt.

J.W. WYNIA EN G. WYNIA-ZONDERVAN

Zwolseweg 294, Apeldoorn.

*

Hjirmei wolle wy eltsenien hertlik tank sizze foar de lokwinsken, blommen en kado's dy't wy op ús 45-jierrich houliksfeest ûntfongen hawwe.

JOUCHE WIJNJA EN MARJE WIJNJA NATA

Aldegea (W)., juni 1977 - Breksdyk 40.

*

Voor uw grote belangstelling, uw vele blijken van deelneming, uw hulp en bijstand aan ons betoond na het overlijden van onze geliefde man en vader

UILTJE G. WYNIA

zeggen wij u allen onze hartelijk dank.

A. Wynia-de Vries

Oppenhuizen, juli 1977.

*

NIJDAMSTRA-STATE (3)

Vrij van knechtschap, wars van heren

Liet de eigenerfde boer

Zich alleen door God regeren:

Onverzettelijk en stoer,

Zich bewust van eigen waarde,

Van zijn hoge heil'ge plicht,

Nauw verbonden met de aarde,

Hield hij 't oog omhoog gericht.

Onverzettelijk en stoer. Deze eigenerfde was onze stamvader. Hij was heer in en om eigen huis. Hij was heer en meester van de State en geen andere macht dan God duldde hij boven zich. Voor hem gold het trotse woord van Gemme van Burmania toen hij voor Koning Filips II te Brussel stond: „Wij Friezen, knibbelje allinne foar God”, en hiermede weigerde de Friese edelman een knieval voor de landvorst te maken.

Onze stamvader was een eigenerfde boer, d.w.z. dat zijn goed een erfgoed was, dat overging van vader op zoon. Deze eigenerfden, welke voortkwam uit de „Athelingen”, de Vrije Friezen in de middeleeuwen.

Vrijheid was zijn hoogste goed.

Vrijheid bleef een heilig goed voor de stoere, Frieze Nijdamzonen tot vandaag aan de dag toe.

In vrijheid, nauw verbonden met zijn State en landen, was hij verbonden met God!

* _ *

BLIJ DAT IK RIJ!

De vakantie-gangers hebben beslag op de wegen gelegd. Na een saaie winter en een grijze lente nu een beetje zon.

Voor de automobilist blijft het uitkijken, op stoplichten, aangegeven beperkte snelheid en maximum snelheid.

Op wegen met twee rijstroken: „Inhalen, vergeet het maar!” Het blijft uitkijken, temeer omdat we in Nederland met zo’n vier miljoen automobilisten zijn. De advertenties in de dagbladen waarschuwen de automobilist genoeg, maar als we in de auto zitten, hebben we geen krant voor ons.

De meeste bestuurders kijken niet blij. Ze turen gespannen naar de achterbumper van hun voorganger. Volgens de actiegroep „Blij dat ik rij” komt dat, omdat er te weinig wegen zijn. Automobilisten kunnen niet vlug opschieten, ze staan te lang in files, het wegennet is niet aangepast aan de eisen (haast) van deze tijd.

Ze staan op een mooie zomerdag langer in de files, dan aan het strand te zonnen. Ze gaan in de auto zitten, om vrij en blij te rijden? Vergeet het maar! Kort geleden was ik in Amsterdam. Wij hebben minstens een half uur moeten wachten op de bestuurder die onze auto klem had gereden. In Amsterdam parkeren duizenden op plaatsen waar het niet mag. Ze rijden te hard, ze scheuren door rood licht, ze staan stil waar het verboden is, ze doen in smalle straten hun portieren open zonder eerst achterom te kijken. Ze gaan bij verkeerslichten op de strook voor de fietsers staan.

Gelukkig hebben we voor de voetgangers oversteekplaatsen. Een groen mannetje dat het aangeeft. Natuurlijk mag ook de vrouwtjes over, want aangenomen mag worden, dat er evenveel vrouwen als mannen oversteken.

Maar op „groen” nog eens terug te komen, moet men dikwijls een athleet zijn. De korte tijd die je hebt om over te steken is wel afgesteld op het snelverkeer. De bedreigde soort, bestaande uit niet-meetellende mensen, kinderen, ouden van dagen, kan niets terug doen tegen het rijdend geweld.

Automobilist kijk uit!

Automobilist wees heer in het verkeer!

JULI 1977

Ik heb weer een paar weken vakantie genoten en wel in de omgeving van Amsterdam, bij vrienden waar ik in de oorlogsjaren een tijdlang als „onderduiker” ben geweest.

Vele plaatsen in de omgeving waar ik tijdens de vreselijke jaren mijn heil moest zoeken, heb ik bezocht. Vrienden de hand gedrukt, maar ook velen van hen, waren overleden.

Waarom ik dit zo uitvoerig uit de doeken doe? Ik zal het u vertellen.

Toen ik in Arnhem uit de bus stapte en het station binnen ging, om per trein mijn „thuis” op te zoeken, waren op de perrons allemaal militairen, met geweer bewapend. Het waren geen Duitse soldaten, maar onze Hollandse jon-

gens. Ik schrok erg! Verwachtte men weer een treinkaping van de Zuidmolukse terroristen? Nog dreunt in mijn oren na, het gegier van straaljagers, schoten en ontploffingen bij de bestorming van de trein bij „De Punt” en de school in Bovensmilde, waardoor een einde kwam aan dit terreur. Het heeft mensenlevens gekost. Er is opluchting over het einde van de gijzeling, maar droefenis over de doden.

De beide Nederlanders zijn voor niets gevallen, de Zuidmolukkers zullen in hun groep als martelaren worden geëerd.

Een gijzeling zet ongetwijfeld een stempel op de mensen, die haar ondergaan. De spanning, de onzekerheid, de terugval op het gewone bestaan, kunnen ondraaglijk zijn. Dit alles kan een mens een heel eind uit het lood brengen.

Hadden de Zuidmolukkers welbewust de oorlog verklaard aan de Nederlandse rechtsorde?

In de westerse wereld wint onder de bevolking de overtuiging veld, dat terroristen, die sollen met levens van onschuldigen de doodstraf verdienen. Het gaat in het moderne terrorisme om een nieuw soort oorlog, dat in naam van een heilig politiek ideaal de meest heilloze en duivelse middelen toepast en goedpraat.

De verbeelding en verblinding is wel groot, het is de nieuwe vorm van oorlog. Het terrorisme kan ontwrichten, regeringen verlammen, talloze mensen geestelijk leed en letsel toebrengen en de samenleving vergiftigen.

De ordediensten (R.M.S.) de gelijk geklede groepen hebben de grote begrafenisplechtigheid in Assen volmaakt in de hand gehouden, maar het is op zichzelf absurd dat de Nederlandse overheid een gezagapparaat duldt naast haar eigen gezagapparaat.

De regering kan zich geen politiek laten voorschrijven onder pressie van moord.

Er zal eerst een klimaat moeten ontstaan, waarin men elkaar niet langer vreest.

Er is veel valse solidariteit, die allerlei kwaad verbloemt en de mensen slap, laks en lui maakt.

De Zuidmolukse leiders kunnen veel doen om het klimaat te verbeteren, maar daarvoor is zelfonderzoek nodig, een nuchtere analyse van de toestand, waarin men als groep verkeert.

Dat vereist meer moed dan met pistool - mitrailleurs ongewapende gijzelaars vast te houden.

Waar is vrede te vinden? Dwars tegen alles in klinkt het woord van God:

„Kom tot mij, mijn last is licht”.

Nu ik dit artikelje geschreven had, nam ik de krant en las:

Plannen om de trein op spoorbrug te kapen. De Zuidmolukkers hebben het

oog op de spoorbrug over de IJssel bij Zwolle of de Moerdijkbrug over het Hollands Diep.
Blijft die onzekerheid?

WONDERBARE OPBOUW

Duizelingwekkend is de ruimte van de kosmos. En elke ster heeft zijn eigen baan. En daarnaast zijn die sterren weer verbonden in zogenaamde melkwegstelsels.

En die sterrenstelsels die elk weer uit miljoenen sterren bestaan, elk minstens zo groot en zo sterk als de zon, suizen langs elkaar heen zonder op elkaar te botsen, de silte en de muziek van de ruimte.

Wij kunnen schouwen in de wonderbare opbouw van de stof, vooral ook van de bezielde aardse wezens.

Neem maar eens de voortplanting van het leven bij mens en dier. Wat een ritme, wat een regeling, wat een kracht is er niet nodig om de twee geslachten naar elkaar te doen neigen en zich met elkaar te verenigen.

De bij zoekt naar de honing en brengt daardoor het stuifmeel op de stamper die daardoor bevrucht wordt.

De zaden rijpen, de peulen springen open en de zaadjes worden door de wind meegenomen naar een plekje waar ze ontkiemen kunnen en groeien tot een nieuwe boom of een nieuwe plant.

Maar veel fijner nog is de ontwikkeling bij de dieren. De lokroep van het wijfje, haar uitnodigende geuren, alles is afgestemd op het mannetje en dat alles volgens een regelmaat van de bronst die zich geheel richt naar de meest geschikte seizoenen.

Maar nog veel en veel mooier is de afstelling op elkaar van man en vrouw en van moeder en kind bij de mens.

De drang van de geslachten naar elkaar die we reeds vinden in de planten en de bomen, en die hoger is gestegen bij de dieren, bereikt bij de mens de eenheid in de geest.

_

VROUWEN ZES JAAR OUDER DAN MANNEN

DEN HAAG (ANP) – Vrouwelijke baby's die nu geboren worden hebben gemiddeld zes jaar langer te leven dan de mannelijke baby's. Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De gemiddelde leeftijd die de

vrouwen op het ogenblik bereiken is 77 jaar. Mannen bereiken een leeftijd van 71 jaar.

Het risico om te sterven ligt voor mannen in alle leeftijdsgroepen hoger dan voor vrouwen. In de leeftijdscategorieën van 16 tot 26 jaar en 54 tot 69 jaar is het sterfterisico voor mannen zelfs tweemaal zo hoog als voor vrouwen. Bij mannen van 16 tot 26 jaar kan men dit verklaren door de vele bedrijfs- en verkeersongevallen waar zij bij betrokken zijn. In de leeftijdscategorie van 54 tot 69 jaar komt dit grote verschil door sterfte aan hart- en vaatziekten en door kwaadaardige nieuwvormingen die bij mannen veel vaker voorkomen dan bij vrouwen.

Internationaal gezien leven de mensen in Nederland zeer lang. Alleen Noorwegen en Zweden hebben een langere gemiddelde levensduur voor de bevolking. In Zweden is de levensduur van mannen 0.9 en in Noorwegen 0.1 jaar langer dan in ons land. Bij de vrouwen is dit verschil respectievelijk 0.3 en 0.4 jaar.

A F R I K A

In elke krant lezen wij tegenwoordig wel iets over Afrika. Namens als Angola, Rhodesië, Zambia, Malawi komen al heel bekend over. Hoe groot is eigenlijk Afrika?

Te land Zuid-Afrika alleen	3873 km
Te lang Zuid-west - Afrika alleen	3709 km
Kust Zuid-Afrika	2955 km
Kust Zuidwest-Afrika	1672 km
Totaal Zuid-Afrika	6828 km
Totaal Zuidwest-Afrika	5381 km
GROOT TOTAAL	12209 km

Het is een groot land, rijk bedeed aan mineralen en delfstoffen.

Ik neem nu iets over uit „Terzake” een uitgave van de Zuid-Afrikaanse Ambassade.

In de keten van ons economisch leven vormen mineralen een onmisbare schakel en het is daarom niet verwonderlijk dat het bezit van deze grondstoffen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van een land grote voordelen inhoudt. In vele kringen wordt gesproken over verantwoorde benutting van 's werelds rijkdom aan delfstoffen, omdat voor vele mineralen geldt dat uitputting in de

nabije toekomst niet onmogelijk lijkt.

Door schaarsheid spelen sommige delfstoffen niet alleen in economisch, maar ook in politiek opzicht een belangrijke rol; voorbeelden hiervan zijn onder andere aardolie, uranium, chroom en goud. Goud neemt bovendien een uitzonderlijke positie in als internationaal betaalmiddel.

Inderdaad, Afrika is rijk bedeeld met delfstoffen. Juist deze ondergrondse rijkdommen kunnen een doorslaggevende faktor in de ontwikkeling en welvaart van dit land worden.

De grote mogendheden zijn zich hiervan wel degelijk bewust.

De Zuid-Afrikaanse levering van chroom, uranium en mangaan is belangrijk; 65 procent van de bekende chroomafzettingen in de Vrije Wereld bevindt zich in Transvaal. De uraniumproduktie beloopt jaarlijks ongeveer 25.000 ton.

Zuid-Afrika is 's wereld grootste producent van platina en beschikt over verreweg de grootste bekende reserves.

De rijke ijzerertslagen bij de Ngwenya-mijn leveren een aanzienlijke hoeveelheid erts op.

Swaziland levert omvangrijke hoeveelheden pyrofoor, bariet en kaoliën.

Lesotho is bekend door afzettingen van diamant, steenkool, ametist, agaath, gips, ijzer, kalk, pyriet en bariet.

In de Zambesi-vallei bevinden zich afzettingen van asbest, chroom, nikkel, zilver, goud, platina, vloeispaat, koper en ijzer.

De goud- en andere mineralenhoudende gordel van Rhodesië loopt door naar Mazambique.

Angola is bekend door het uitvoerprodukt van koffie. Tevens beschikt Angola over aanzienlijke oliebronnen.

Rhodesië is bekend door enorme afzettingen van chroom. De produktie per jaar bedraagt naar schatting 590.000 ton.

Zambia wordt overheerst door de winning van koper, dat 95 procent van de totale uitvoer beslaat.

Dit alles is een zeer kort beeld van de belangrijkste mineralen in Afrika.

Ik wil dit artikel besluiten met nog iets te schrijven over de moderne rotskunst.

In vrijwel alle bergachtige delen van Zuid-Afrika zijn op de rotswanden en in grotten schilderijen aangetroffen van Bosjesmannen, waarin zij een schitterend beeld geven van hun gewoonten en tradities en van de dierenwereld om hen heen.

Zuid-Afrika beschikt thans weer over iemand die met grote vaardigheid en creativiteit het dierenleven op steen vastlegt: Clare Abbott.

In White River, nabij het Krugerpark, schildert deze eerder in Kenia en Ma-

lesië wonende kunstenaars wilde dieren op uit Phalaborwa afkomstige platen natuursteen. De tint van de steen is bepalend voor de diersoort die ze erop afbeeldt, waardoor werkelijk unieke creaties ontstaan.

AMERIKA FRIESLAND

Het Nijdamstra-geslacht stamt uit het oude Friesland. Dit is u, mijn lezers, wel bekend. Daar zijn we trots op, hoewel velen van ons de Friese taal niet meer spreken. Onze voorouders hebben hier geleefd, gewerkt, hun blijdschap gekend, maar ook hun verdriet gehad. In de loop der tijden zijn de Friezen uitgezworven over de gehele wereld, vooral naar Amerika en Canada. En juist nu Amerika 200 jaar is geworden, wil ik hierover iets schrijven en wel aan de hand van het hoofdartikel van de Leeuwarder Courant van 6 juli 1976. Het past bij de gelegenheid, zo schreef de redakteur, de bijzondere historische, menselijke en emotionele banden tussen Friesland en V.S. te memoreren.

Friesland nam in 1782 als eerste van de „verenigde staten van Nederland” het initiatief tot erkenning van de V.S. van Amerika. Voor de Friezen is Amerika vele geslachten het „lân fan dream en winsten” geweest. Zij zijn erheen gedreven door armoede en verlangen naar nieuwe ruimten, verten en horisonten. Zij zijn er geplaagd door heimwee, hebben er langer dan andere Nederlanders vastgehouden aan hun taal, houden er nog Friese kerkdiensten, organiseren er nog kaatswedstrijden en hebben er nog een Fries nieuwsbulletin. Als het even kan maken zij nog éénmaal in hun leven de pelgrimage naar het heitelân, naar de P.C. en de skûtsjes. Zij hebben de V.S. mee opgebouwd - van zeevaarder Stuyvesant tot ruimtevaarder Louwsma. De V.S. zijn - wat de Friezen altijd bijzonder is blijven aanspreken - geboren uit een droom, de droom van vrijheid en recht voor ieder mens. Alle mensen zijn gelijk geschapen en door hun Schepper begiftigd met bepaalde onvervreemdbare rechten zoals op leven, vrijheid en streven naar geluk. Met deze klarenstoot van vrijheid en gelijkheid heeft Jefferson 200 jaar geleden de wereld de geboorte verkondigd van een nieuwe natie, tegelijk een nieuw begin in de geschiedenis.

Natuurlijk heeft Amerika grote fouten begaan. Met wat meer historische visie en wat minder nationale zelfzucht had het misschien twee wereldoorlogen kunnen helpen voorkomen in plaats van ze beslechten.

Amerika is een vat vol tegenstrijdigheden. Het is voorwerp van haat en afgunst en tegelijk van hoop en respect. Het is zondebok en redder van naties. Het „yankee go home” wordt altijd weer afgewisseld met „yankee come here”. Het kan hoogmoedig en overmoedig zijn in succes, maar ook grootmoedig tegenover God. Het is uit op verdienen, maar het kan ook dienen.

Het is preuts en tegelijk vrijmoedig.

De grondleggers van de V.S. waren vooral calvinisten.

De droom, de visie, het ideaal waaruit de V.S. zijn geboren is nooit gestorven. Telkens weer hebben mannen en vrouwen aan de Amerikaanse droom nieuw voedsel gegeven.

Amerikanen hebben de eerste mens op de maan gezet en speuren nu met hun Viking naar sporen van leven op de planeet Mars.

Het is gemakkelijk, kritiek op vele kanten van de „American way of life” te hebben. Maar Amerika heeft Europa tweemaal gered van de dictatuur; van het nazisme en van het communisme.

Het heeft West-Europa na de oorlog economisch weer op de been geholpen.

Het is de grootste voedselleverancier van de wereld.

Het blijft voor de hele wereld van belang hoe het Amerika vergaat.

Friesland kan met de hele vrije wereld mee dankzij de V.S. het 200-jarig bestaan van Amerika en zijn droom in dankbaarheid gedenken.

De toekomst ligt nog open.

N.

* _ * _ * _ *

Voorzitter: T. Nijdam, Coornhertstraat 12,
Leeuwarden, telefoon 05100-22167.

Secretaris-penningmeester: J. C. v.d'Schoot, Azn., Heerenhage 205,
Heerenveen, telefoon 05130-24792.

LEDEN

H. Nijdam-Smit Boerhavelaan 113, Groningen
telefoon 050-253701.

K. Nijdam Balk – Talmahiem – Kamer 15
telefoon 05140-3033.

W. Wijnia Angelsloërdijk 225 - Statenhoek
Emmen, telefoon 05910-22068,

POSTREKENING: 82 67 24

REKENING RABO-BANK: gironummer 81 46 57
rekeningnummer: 32.64.65.308 beiden
ten name van: Penningmeester Nijdamstra
Stichting te Heerenveen.

FAMILIEBLAD: „DE NIJDAMSTRA-TYNGE”.
Lid/abonnee fl. 12,— per jaar. (Vóór 31
maart te betalen). Halfjaarlijks fl. 6,—
mits betaling plaatsvindt vóór 31 januari/
juli.
Donateurs/leden fl. 6,— per jaar. Dezelfde
voorwaarden als hierboven vermeld.

REDAKTIE: T. Nijdam, Coornhertstraat 12,
Leeuwarden.

BIJ ONBESTELBAARHEID GAARNE RETOUR AAN:
Coornhertstraat 12 - Leeuwarden
(zo mogelijk opgave van nieuw adres).